

Elinkeinoelämän keskusliiton toimitusjohtaja Leif Fagernäs:

”Työvoimapulan takia on lisättävä maahanmuuttoa”

– Työmarkkinoilla on pulaa ammattiosajista. Jos me haluamme säilyttää valmistavaa teollisuutta, rakennustoimintaa ja matalamman tuottavuuden palveluita Suomessa jatkossakin, meidän tulee lisätä maahanmuuttoa huomattavasti, Elinkeinoelämän keskusliiton toimitusjohtaja Leif Fagernäs toteaa.

Fagernäs myöntää, että ajatuksen hyväksyminen saattaa vaatia suomalaisessa yhteiskunnassa asennemuok-kausta. Maahanmuuton lisääminen on kuitenkin yksi käyttökelpoisimmista ja tehokkaimmista lääkkeitä teollisuuden koko ajan pahenevaan työvoimapulaan.

– Neljännes suomalaisista yrityksistä kokee tällä hetkellä rekrytointiongelmia. Jos osaamista ei saada omasta takaa, niin sitä on haettava muualta.

Rakennustoiminnassa ongelma on erityisen suuri: 40 prosentilla alan yrityksistä on vaikeuksia saada ammattitaitoista työvoimaa Suomesta, minkä takia ne joutuvat turvautumaan rekrytointinsa- saan myös ulkomaisiin työntekijöihin.

Fagernäs muistuttaa siitä, että työmarkkinoille tulee seuraavan parinkymmenen vuoden ajan vähemmän väkeä kuin sieltä lähtee. Lähtijöillä on useimmiten paljon enemmän ammattiosaimista kuin heidän tilalleen tulevilla.

– Tilanne on kaikkea muuta kuin

– Neljännes suomalaisista yrityksistä kokee tällä hetkellä rekrytointiongelmia. Jos osaamista ei saada omasta takaa, niin sitä on haettava muualta, Elinkeinoelämän keskusliiton toimitusjohtaja Leif Fagnäs toteaa.

helppo, sillä osaavasta työvoimasta kilpailaan. Ei ikärakenne ole Baltiassa, Venäjällä tai muilla lähialueilla sen parempi kuin meilläkään.

Fagnäsin mukaan ulkomailta on tähän asti rekrytoitu enimmäkseen ammattitaitoista väkeä, jonka koulutustarve on vähäinen. Hänen mielestään on kuitenkin selvää, että maahanmuuttajien määrän lisääntyessä ammatillisen koulutuksen kysyntä tulee heidän kohdallaan kasvamaan. Se ei merkitse haastetta pelkästään ammattikoulutukselle vaan maahanmuuttajien vastaanottajille yleensäkin.

– Maahanmuuttajat on kotoutettava. Heidät on perheineen sopeutettava niin suomalaisen yhteiskuntaan kuin työelämänsäkin.

Työperusteinen maahanmuutto on toistaiseksi ollut vähäistä ja lähinnä työllistävien yritysten omissa käsissä. Kysymys on kuitenkin niin suuren mit-

taluuksen asiasta, että siinä eteneminen edellyttää myös poliittisia päätöksiä.

– Viime keväänä istuneen maaherra Rauno Saaren johtaman maahanmuuttopoliittisen työryhmän mietintö oli mielestämme hyvä. Sen esityksiä tulisi vain ruveta käytännössäkin panemaan toimeen.

Joustavat urat ja vaihtuvat ammatit

Teollisuudessa on viime vuosina tapahtunut mittavia irtisanomisia. Työpaikkoja on myös viety halvemman tuotannon maihin. Elinkeinoelämän keskusliiton arvion mukaan suomalaisten teollisuusyritysten henkilöstöstä noin 37 prosenttia työskentelee tällä hetkellä ulkomailla.

Onko elinkeinoelämän viesteissä riskitirittäisyyksiä, kun joukkoirtisanomisten keskellä huudetaan ammattiosajien perään? Millä tavalla vakituista työpaikkaa

arvostavat nuoret suhtautuvat alaan, joka on niin suhdanneherkkä ja elää jatkuvassa muutoksen tilassa?

– Sitä on tarkasteltava laajemmalla perspektiivillä. Teknologian kehittymisen ja globalisaation myötä meillä yrityksiä kuolee ja syntyy enemmän kuin koskaan aikaisemmin, Leif Fagernäs sanoo.

– Se on kuitenkin dynaaminen prosessi, joka kaikista muista maista saatujen esimerkkien mukaan lisää talouskasvua. Kysymys on nyt siitä, kuinka työvoima pystyy liikkumaan ammatillisesti ja alueellisesti.

Pitkien etäisyyksien Suomi ei ole Fagernäsin mukaan tässä parhaassa asemassa. – Meillä ei ole niin palveluvaltainen elinkeinoelämä, että se voisi Tanskan tavoin helposti ottaa ja irtisanoa työntekijöitä sekä siirtää heitä muualle.

– Nykyisen ikäpolven ja nuorempien on valmistauduttava siihen, että elämässä vaihtuvat sekä työtehtävät että ammattitaito useampaan kertaan. Usein on vaihdettava paitsi työnantajaa myös uraa. Tämä dynamiikka ja elinikäinen oppiminen sen myötä ovat tulleet jädäkseen.

Korkeakoulutus on painottunut liikaa

Elinkeinoelämä on tyytyväinen yleensä ammatillisen koulutuksen tasoon maassamme. Koulutusjärjestelmässä on kuitenkin pari perusongelmaa. Nuoria hakeutuu liian vähän ammatilliseen koulutukseen perinteisille teollisuuden aloille, viimeaikaisesta hyvästä kehityksestä huolimatta.

– Koulutus on painottunut yhä enemmän korkeakoulutukseen ja luki-oon. Teollisuudessa ei ole tarpeita rekrytoida väkeä siinä määrin kuin tällainen koulutus tuottaa. Karkeasti ottaen meillä on enemmän tarvetta ammattikoulun käyneistä, jopa ilman toisen asteen perustutkintoa vailla olevista, osaajista.

– Meillä hyvin menestyvät metalli- ja koneenrakennusala tarvitsevat ammattiosajia. Vaikka pyrkisimme kuinka tietointensiiviseen tuotantoon, niin sitä tietoa kuitenkin sovelletaan valmistavassa teollisuudessa.

Ammattikorkeakoulusta valmistuvien insinöörien odotukset työelämän suuntaan ovat aivan toisenlaiset kuin mitä heille voidaan tarjota. Heitä on Fagernäsin mukaan ikään kuin yritetty samaistaa tiedekorkeakouluista valmistuviin insinööreihin.

– Tarve on kuitenkin sellaisesta ammattitaidosta, jota aikaisemmin edustivat työnjohtajat ja teknikot. Meillä on ollut hieman pelkoa siitä, että ammattikorkeakoulujen jatkotutkinnot johtaisivat tilanteeseen, että kyseisessä koulutuksessa ajaututtaisiin vieläkin kauemmas työelämän tarpeista.

Fagernäsin mielestä ammattikorkeakouluista valmistuvien määrä on suurin piirtein oikea, mutta aloituspaikkoja niissä on liikaa. Hän myöntää, että opis-

kelupaikkoja lisättiin 1990-luvulla suurelta osin nimenomaan teollisuuden toivomuksesta.

– Kun ei lisätty resursseja eikä opettajia, opiskelijaryhmät kasvoivat aivan valtaviksi siihen nähden, mitä heitä voitiin henkilökohtaisesti ohjata. Se aiheutti erittäin suuria keskeyttämisprosentteja, hukkakoulutusta ja selvää tason laskemista.

Ammattikorkeakouluissa on keskeyttämisprosentti teknisillä aloilla ollut Fagernäsin mukaan noin 40. Se on johtanut myös valmistuvien insinöörien huomattavan laajaan työttömyyteen.

Markku Tasala

